

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

ADMINISTRACIÓ

REDACCIÓ

CARRÈ NOU DE S. FRANCESC

núm. 27, pis 2.ta

BARCELONA

PERÍODICH SATIRICH, HUMORÍSTICH, IL·LUSTRAT Y LLITERARI.

DONARÁ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ.

FORA DE BARCELONA

cada trimestre

ESPAÑA, 8 rals.

CUBA Y PUERTO RICO, 10.

ESTRANGER, 12.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ARREU.

DEU DONA FABAS....

D. Pantaleon era un home, o més ben dit era un senyor, viudo sense família, que negociant ab pessas de sis en l' època del canvi de la calderilla catalana, s' havia fet una fortuna.

Ab lo temps fins lo pèl de la barba se l' hi havia tornat de plata. Del del cap no 'n diguem res, perque ja feya molt temps qu' era fora.

Criava gós, caball, canari, llorito y nebó.

A tot home de bon estament y sense família, no l' hi falta mai un nebó que s'ense cap dels gustos del pare, l' hi donga tots los disgustos.

Lo nebó de D. Pantaleon era un xitxarello de vinticinch anys, molt corido, acostumat a viure ab la bossa del oncle, y esperarho tot de la bossa del oncle. Bullicis com una cascada, amant de aventuras com D. Quijote, l'est com una llensadora, espanyol com un escolà, a pesar de tot, no tenia mal fondo.

Jugava y bebia; feya novilladas y pesqueras; montava a caball y anava en velocípedo; no hi havia broma en qu' ell no hi figurés en primera línia; feya troná y ploure, y si no 'n feya més, era perque més no 'n sabia.

Pero l' seu flach eran las donas. Oh! Las fillas d' Eva! Las qu' eran rossas per que eran rossas; las morenas perque eran morenas; las criadas perque eran frescals; las modistejas perque eran elegantes; las solteras perque eran innocents y las casadas perque no hi ha fruita tant bona, com la fruita prohibida, en Ricardo no deixava res per vèrt. Per ell havia escrit en Blasco, aquells célebres versos:

«Me gustan todas
en general.»

Un dia oncle y nebó ván trobarse en la casa de una mateixa bailarina. Ja 'u veuhen, a tal nebó, tal oncle.

A D. Pantaleon van pujarli 'ls colors a la cara. En Ricardo va esclarir una riatlla. Veritat es qu' en un lloch semblant hi estava més bé l' nebó que l' oncle.

Desde llavors ván entibiar-se una mica las relacions entre 'ls dos parents, y la butxaca del oncle s' va estrenye per en Ricardo, seguit aquell principi fisich que diu que 'ls cossos ab lo fret se contreuen.

D' això ván venirne disensions y disgustos.

Un dia, com si s' haguessin donat cita, en menos de un' hora ván compareixen a casa D. Pantaleon: primer un sastre ab un compte que pujava 58 duros; segon l' amo de un restaurant, ab la nota de un dinar de 15 cuberts que pujava 110 duros: de vi-

no mès n' havian gastat 64; tercer lo mossó del café, ab un compte de 4 bitllets enters de la rifa de Nadal.

D. Pantaleon anava enfadantse per graus, com un termòmetre quan puja.

Per últim vā entrar un amich seu: lo senyortito l' hi havia enmanlevat 500 duros en nom del oncle.

Al arribar aquí D. Pantaleon vā perdre la byrra. Y mentres estava cridant: —Brétil, indecent, pochs modos, perque l' escena los més rodona, entra al despaig lo seu nebó més fresch que un mentecado.

Ab un rebuf se l' va treure del davant. Lo Ricardo vā cometre l' imprudència de dir davant mateix del amich acreedor, que tot era qüestió de que al seu oncle l' hi havia birlat la bailarina, y D. Pantaleon, esberat com un toro, vā agafarlo pel bràs, vā obrir la porta de l' escaleta, vā deixarlo al replà y l' hi vā tancar la porta als nassos.

Així se pagan certes faltas de respecte.

Havien passat quinze dies d' aquesta escena y en Ricardo anava perdut pels carrers de Barcelona.

Vā recorre al oncle, vā implorar lo seu perdó, vā pintar la seva situació desesperada, y no 'n va poder treure res.

—Me clavaré un tiro, vā dirli.

—Si tingues un' arma, respongué D. Pantaleon, y no tingues por de que te l' havias de empenyar, te deixava. Are si vols t' obriré l' balcó: tira't a daltabaix.

D. Pantaleon era serio y dur com una roca.

Ricardo se 'n anà ab la cua entre les camas.

Al vespre sortia del Cafè nou, ahont havia anat a menjar-se un bistek, quant sent cridar la llista de la loteria de Madrid.

La compra, mira 'ls números y lo que son las coses! Lo número 9532 havia tret la grossa. Lo número 9532 era l' de un dels quatre bitllets que havia comprat en Ricardo.

De la pobresa passava a possehir trescents mil duros!

Quants de cálculs! dirán vostés.

No 'n vā fer més que un: no tornar à veure mai més per res, la sombra del seu oncle.

Ja no l' necessitaba.

Un dia D. Pantaleon que desde aquella feta anava decayent com una candela cap per avall, al llevantar-se no s' trovava gaire bé.

A las nou se tornava a ficar l' llit, a dos quarts de deu hi anava l' metje y l' trobava molt enfebrat. A las tres de la tarda hi tornava y estava pitjor. Du-

gas horas després á l' arcoba del pobre D. Pantaleon hi havia l' notari, y s' entaulava la següent conversa:

—Ay, amich meu, deya l' malalt. Ja hi fet a tots: no hi ha remèy per mi.

—Animo y fora, que això no sera res! exclama va l' depositari de la fe pública.

—Ben mirat, deya D. Pantaleon cambiant de conversa, es ben inútil fer testament.

—Y a qui 'u deixo? Ab franquesa: quan jo falti que s' ho quedí qui vulga.

—Y l' seu nebó?

—No me 'n parli: es un tronera, es un brétil, té les mans foradadas, se gastaria l' sol avants de sortir. Jo deixarli l' meu benestar per alimentà 'ls seus vicis... May!

—De quan ensa que no l' ha vist?

—Ja fá més de un any: per cert que ja s' havian acabat totes las gràndeses. Anava perdut y tronat. Vā demanarme auxili. May. Que 's penji...

—Ja 's coneix que fá un any que no l' ha vist! Sab que l' seu nebó actualment se pot riure de vosté, de mi, y de tot Barcelona?

—Fuji d' aquí.

—Qué! No 'u sabia? Vā treure la grossa de Nadal!

—Ay lo pillastre!...

—Y no solsament això. Vā tenir l' acert d' encomenar un cargament de petróleo ab tanta oportunitat, que vā doblar lo capital.

—Si ja 'u deyo jo: mal enguanyat cap, qu' estiga tant mal sentat. Si, ell de despejat n' era.

—Després d' aquesta operació, n' ha fetas d' altres y totas ab fortuna.

—De veras?

—Ja 's coneix que vosté viu retirat. Si á la plassa no 's parla més que d' ell. Actualment está promés ab la filla de 'n Mirarnau, una noya preciosa... mitj milló de dot...

—Es horrible! exclamava plè de animació D. Pantaleon. Pero qué fá? Cuiti, home, estengui l' testament, nombri l' herèu meu universal, únic y exclusiu. A un minyo així se l' ha de protegir. Trayentlo de casa l' hi fet home. Ja que tot m' ho deu á mi, que 'm degui també tota la mèva fortuna, exclamava l' malalt arrebatat per l' entusiasme.

Quan lo notari hagué acabat, l' hi digué:

—Per mort de Déu, D. Lluís, fassil venir; avants de anárme 'n á l' altre barri, a 'n aquest bona pessa vull donarli l' última abraçada.

T. DEL P.

Si acás es jove y solte
qui 'ls du posats, pensatiu
en son fi tacte, y cautiu,
s' en vá ab lo cor fet molt bê.
Si es casat, mil tentacions
lo voltan; si viudo n' es,
altre cop del fech encés
del amor sent emocions.
Si per ventura es un vell,
encar posarn' hi un no acaba
ja se li desprén la baba
que cau, damunt del taulell.
Y aixís, guants arreconats
tenen en sa casa à coves
entre vells y nous, molt joves,
mols vells, viudos, y casats.
Ja que s' diu de temps arrera
que l' abella, per la mel,
també s' pot dir sens recel
per la pell, guant, y guanteria.
Si en dupte estás de l' que dich
de la guantera en defensa,
busca, palpa, mira, y pensa
si es qu' equivocat n' estich;
mes si posas insistencia,
deuré repetirtejo;
* si la modista es la fló
la guantera n' es la esencia."

PIGUÉU.

ESQUELLOTS.

L' Ajuntament en los nous pressupuestos ha volgut fer com lo govern: ha creat un sello que se 'n dirà: «Sello municipal.»

Aquest sello calcula que l' hi produuirá 1500 pesetas.

Total, que ni siquiera 'n tindrà pels bolados que gasta cada mès.

*
Un contribuyent pregunta:

—Bé, y aquest sello de que será? De pau ó de guerra?

Resposta:

—Haventhi en Fontrodona á l' Ajuntament de que vol que siga? De guerra, home, de guerra á Barcelona.

Aquest dia vá passar una escena molt bona á la plasa Real.

Un escura butxacas, pren lo rellotje de un senyor. Se 'l mira y s' adona qu' era de metall blanch. Res, no valia milha pesseta.

Plé de rabia l' hi tira per l' esquina, y tot cremat exclama:

—Vaya una manera d' enganyar á la gent honrada!

Al úlim Barcelona ha pres la revenja contra l' Ajuntament del gas.

Per fer diners no reparava en medis, y al efecte establevia dos nous impostos: un sobre 'ls generos que arribavan del estranger y un altre sobre 'ls carros que dyan articles de trànsit.

Resultat: dues punyaladas al comers.

Los vocals associats van impedir retxassant aquests impostos que s' armés una qüestió que tal vegada hauria sigut més tremenda que la del gas.

* Y quina sessió la del divendres!

Crits, insults, diálechs: lo Sr. Fontrodona president y discutint á la vegada.

Vaja, alló semblava un agregat de.... concejals.

Un d' aquests vá dir: Vostè volen que administrem á la moderna y que cobrérem á l' antigua.»

Un vocal associat vá respondre:

—Fassi 'l favor d' explicarme aquestas paraules que no las veig prou claras.

¡Qué has dit Sr. Vilaseca! Tot seguit.—Vostè 'ns insulta, diu un concejal. Un altre:—Vostè dupta de la nostra honradés. Un altre:—Vostè 'ns donarà compte de aquestas paraules. Lo Sr. Batllori, trayentse uns papers:—Cantin papers y mentin barbas. Aquí té las notes de la recaudació de consums, vegi si son prou claras.

En vá 'l pobre senyor, al veure's aquella pedregada á sobre juraya y perjurava que no 'ls havia volgut ofendre, que la seva pregunta era innocent; que no duya cap mala intenció...

No hi vá valdre res.

L' Ajuntament havia fet presa y era necessari revenjar-se de aquellas dues derrotas.

Una guineu á Valencia, avants de morir, vá donar una caixa lada al cassador. L' endemà l' enterravan. L' Ajuntament vá voler fer com la guineu.

Diumenge de Pasqua serà per molt anys una fetxa memorable. Los municipals van estrenar barret nou.

Judici de la prempsa:

La Crónica:—Es molt ridicul.

Lo Diluvi:—Sembla 'l barret que du 'l porter del cementiri.

Lo Brusí:—Se 'ns figura que 'l portarán molt poc temps.

La Gaceta:—Es una mescla ridícula entre 'l barret del guardia-civil y 'l dels estudians que corrian la tuna. En lloc de l' escut de Barcelona, haurian de portarhi la cullera.

* * * Los judicis del públic eran encare més animats. Passava un xicot y cridava:—Quicaraquich!

Passava un carreter, y al veure 'ls ab la carrillera als llabis, deya:—Me 'ls han posat brida.

Passava un soldat y exclamava:—Si se 'l possessin pèl llarch, semblarian generals!

Passava un dependent de comers y murmurava.—Son aprenents de civils.

No hi havia ningú que no deixés escapar alguna pulla.

Sols lo Sr. Fontrodona, podia dir:

—Vaja, succeheix lo que jo m' esperava. 'L prestigi del cos aumenta.

Als claustros de la catedral no hi deixan passejar, ni formarhi grups.

No 'm defuso de veurehi algun capellá ab lo trabuch terciat, exclamant:

—Fuera grups!

Un municipal ab lo nou barret, vá á ca 'l llauner, y exclama com de costum.

—Patron, déme Vd. un cigarrillo.

Lo llauner respon:

—Noy, ho sento; pero no te 'l puch donar. ¡Com qu' are 'us han suprimit això de las gorras!

L' altre dia van robar l' iglesia de Santa Ana.

Era tancada y barrada, y 'ls lladres ván entrar per las finestras de una cúpula, van despenjarse ab una corda, van espanyar lo sagrari, ván endurser'n tots los objectes de valor, van escurar totas las caixas de las ànimes, y van desapareixi per la mateixa finestra, per medi de una escala.

* * * L' endemà 'l bisbe publicava una circular y deya: «Entre nosaltres hi ha Judas.»

Ho creurian que aquestes paraules del bisbe no 'm ván deixar dormir tranquil.

Si jo fós sagristà tan sols, l' hi demanava una satisfacció.

Lo mateix bisbe vā manar que la iglesia de Santa Ana 's tanqués una senmana de carrera, per anarhi ell en professó á desagraviarla.

Si per cada robo sacrilech tingües de ferse aquesta ceremonia, estarian bén frescos!

Aviat los que donaran més feyna al bisbe son los que ván á las iglesias á robar rellotges.

QUENTOS.

Un comerciant de Barcelona escriu á un corresponsal seu de Ameríca una carta demanantli que á la primera ocasió que tinga l' hi envihi 1 ó 2 micos.

En lo vapor immediat, reb un coneixement ab una carta en que l' hi diu lo seu corresponsal:

«L' hi envio 97 micos; lo resto fins á completar los 102 que 'm demana, vindrà ab l' immediat vapor. Tant gran número no 'm ha sigut possible trobarlos al mercat.»

Lo comerciant vā quedat horrorisat al veure tants micos á la vegada, y exclamava.

Tot perque vaig descuidarme de posar un accent sobre la o.

Un jove rich y presumptuós se casa ab una marquesa vella, flaca y rebregada.

La porta á una tertulia, anant tota escotada y un murmurador exclama:

—Mira 'l Arturo, al úlim ha trobat lo que volia.

—¿Qué?

—Pergamins.

Una criada que havia vingut de fora, explicava als seus amos l' efecte que l' hi havia fet Barcelona, y deya:

—Jo no sé, la mare al marxar, tot era dirme, vés ab molt cuidado Marieta, que á Barcelona las noyes casi totes s' hi perden. ¡Quina mentida! Afora es hont se perden si per cás, que may se véu á ningú, que lo qu' es aquí, si un hom no sab hont es, ho pregunta al primer que passa, y tot seguit vos ensenyen lo camí.

Un senyor parla ab lo seu jardiner y diu:

—Ab aquests fruts tant tardans encare no sé com ha brotat cap planta.

Lo jardiner ab molta naturalitat:

—Les, la costum.

TRENCA-CAPS.**XARADAS.**

I.

Escola Prima-segona
6 total puig qu' es igual:
ab tan vestit de percal
estás d' alló més bufona.
Y si de polvos ta cara
la veig tres-quatre, llavós
te podré dir: —Prima dos
ets molt tres-quarta y airosa.

AFRICA Y LERBOXELA.

II.

L' Arcis seguint la dos-hu
s' ha fet malbè los diners,
y aixís veig tot que ningú
vulga ja deixarli un tres.

PAU SALA.

MUDANSA.

Donya Tot se vá enfadar
perque una tot que tenia
de tot al armari, un dia
la Pepa l' hi va llençar.

J. DOMENECH.

COMBINACIÓ NUMÉRICA.

Omplir los pichs ab números que sumats horizontal y verticalment dongan una suma de 28.

C. CARRASCO Y C.

CONVERSA.

—Pasqual, sabs que he deixat l' ofici?

—Ah sí?

—Jo 'u crech. No vèus que ho tenia tant pesat.

—Es que no, t' agradava? Y are de que fas?

—Si are ho acabén de dir entre 'ls dos.

PAU COLOM.

TRENCA-CAPS.

Cambrils.—Granollers.—Montmeló.—Blanes.—Masnou.—Girona.—Arenys.

Combinar aquests noms en columna de manera que dongan lo nom de un poble de Catalunya.

J. TROFOM

CREU DE SÍLABAS.

Omplir aquests pichs ab sílabas que llegidas horizontal y verticalment dongan la 1. ratlla un' eyna de torero; la se-2. gona 'l nom de una iota; la 3. lo que soien ser las mares ab los seus fills; y la 4. lo que tenen las ciutats com més grans son.

MAMADITS.

GEROGLIFICH.

L O

Don Rev

A A

E E E

ton

A A A A

UN PANTINAIRE.

SOLUCIONS**A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO.**

1. XARADA 1.—Coloma.

2. IDEM 2.—Fideu.

3. ENDAVINALLA.—Taula.

4. MUDANSA.—Lloro, toro, moro.

5. LOGOGRIFO NUMERIC.—Cafetera

Cafetera

Tetera

Cafre

Cara

Ret

Fa

6. TRENCA-CLOSCAS—Lo Plor de la madastra.

7. COMBINACIÓ NUMERIC.—8 9 3 2 5

5 3 8 9 2

9 5 2 3 8

2 8 9 5 3

3 2 5 8 9

8. GEROGLIFICH.—Al revés hu dich per més misteri.

LO ABECEDARI ILUSTRAT.

¡A!

¡B!

¡C!

¡D!

(Seguirá.)